

Pervomajszkij megtanult magyarul, lefordította Petőfi válogatott költeményeit és több tanulmányt írt a nagy magyar költőről. Mi azonban nem csupán ezért szeretjük. Szeretjük mert költő, mert nagy költő és mert a szabadság költője.

Élős Béla írt előszót a kis füzethez. Az alig háromoldalas előszót el kell olvasni, meg kell tanulni.

Gál László

Hollós Korvin Lajos:

HÁTSÓLÉPCSŐ

(Regény)

Hollós Korvin Lajos azok közé a becsületes szándékú magyar írók közé tartozik, akikről nagyon keveset, vagy éppen semmit sem tudunk. »Baloldali« folyóiratokba és lapokba írt versei nem voltak szívesen látott vendégek a régi Jugoszláviában, nem is kerülhettek a vajdasági magyar olvasó elé. Az író, aki most nagy regénnyel jelentkezett, »a szavalókórus atyjának« nevezték sokan odaát. Nemrégiben megjelent egy a kritika által szívesen fogadott novelláskötete.

»Napjaink irodalmának egyik főműve« — mondja a borítéklaapon a csöppet sem szerény kiadó. Mi — ilyen nagyot nem mondanánk. A »Hátsólépcső« mindenestre érdekes kulesregény. A valóban báva Báva Vendel sorsán keresztül, az ellenforradalom történetét meséli hiánytalan becsvággal, sok tehetséggel, érdekesen — de nem elég élesen elemezve, nem elég élesen megrajzolva.

A hős: kispolgár; kispolgári környezetben is él — a hátsólépcső reménytelen szürkességében —, amelyből nem tud kiemelkedni felfelé a nagypolgárok, és nem tud kiemelkedni »lefelé«, a proletárok felé sem. A történe-

lem szele nem csupán meglegyintti, hanem alaposan arcul vágja, mindez azonban nem használ. Báva Vendel sem életében, sem szerelmében, sem sejtetett halálában nem lesz férfi, még ember sem.

A vaskos könyvbe tarka összevisszaságban belekerült mindenki, akit valaha is megemlítettek a régi Budapesten. A külön Freystädtler pasa éppen úgy, mint Horthy Miklós, az ingyenlevest osztogató szélhámos Róbert bácsi éppen úgy, mint Schadt Ernő, »a züllött bíró« és Krausz Simon és Castiglioni és Rotschild, aztán Rooseveltt és per sze, Hitler és Braun Csibi, a futballista; Töreky, a kúriai bíró, Bangha páter, Hetényi és József »apánk« — aztán »Rátócsi«, aki Rákosi Mátyás, a mártír Sallai és Fürst...

Sokszor az az érzésünk, hogy az ismert gyermekjátékot tartjuk kezünkben, azt a hosszú esővet, amelyben színes papírdarabkák vannak, s ha belenézünk, a papírdarabkák mindig más alakot vesznek fel: egyszer csillag, másszor akár nyílaskereszt, de mindig zavaros kissé és mindig sok fantázia kell hozzá.

Hollós Korvin Lajosnak van képzelőereje. Annyira van, hogy az olvasó nem tudja mindig követni kiugrásaiban és nem mindig tudja, hogy az író valójában mit akar. Az az érzésünk, hogy a felszabadulás utáni első könyvében az író mindent meg akart írni, amit nem írhatott meg a Horthy-ellenforradalom huszonöt évében. A nagyon sok pedig — néha kevés.

Izes, érdekes az író stílusa. Költő. Ez a regénynek néhol egy másik hibája.

A könyv az »Anonymus« kiadásában, 1945-ben jelent meg.

Gál László